

MỘT SỐ NỘI DUNG, PHÁT HIỆN TRỌNG YẾU TẠI BÁO CÁO KIỂM TOÁN

Hoạt động xây dựng và việc quản lý, sử dụng vốn đầu tư Dự án đầu tư xây dựng công trình đường cao tốc Mỹ An - Cao Lãnh giai đoạn 1 và Dự án đầu tư xây dựng tuyến Chợ Mới - Bắc Kạn, tỉnh Bắc Kạn

(Gửi kèm Công văn số 555 /CN IV-TH ngày 30 tháng 7 năm 2026 của KTNN chuyên ngành IV)

Thực hiện Quyết định số 218/QĐ-KTNN ngày 26/02/2026 của Tổng Kiểm toán nhà nước về việc kiểm toán hoạt động xây dựng và việc quản lý, sử dụng vốn đầu tư Dự án đầu tư xây dựng công trình đường cao tốc Mỹ An - Cao Lãnh giai đoạn 1 và Dự án đầu tư xây dựng tuyến Chợ Mới - Bắc Kạn, tỉnh Bắc Kạn, Đoàn kiểm toán thuộc Kiểm toán nhà nước chuyên ngành IV đã tiến hành kiểm toán các dự án từ ngày 04/3/2026 đến ngày 27/4/2026.

Dự án đầu tư xây dựng công trình đường cao tốc Mỹ An - Cao Lãnh giai đoạn 1 (*Dự án Mỹ An - Cao Lãnh*) được đầu tư nhằm từng bước hoàn chỉnh mạng lưới giao thông đường bộ khu vực Đồng bằng sông Cửu Long, từng bước hoàn thiện tuyến cao tốc Bắc – Nam phía Tây, góp phần thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội, bảo đảm quốc phòng, an ninh khu vực. Dự án có chiều dài khoảng 26,6 km, tổng mức đầu tư 6.127,819 tỷ đồng, sử dụng nguồn vốn vay ODA của Chính phủ Hàn Quốc thông qua Quỹ Hợp tác phát triển kinh tế (EDCF) và vốn đối ứng trong nước.

Dự án đầu tư xây dựng tuyến Chợ Mới - Bắc Kạn, tỉnh Bắc Kạn (*Dự án Chợ Mới - Bắc Kạn*) được đầu tư nhằm hoàn thiện tuyến kết nối khu vực trung du, miền núi phía Bắc, nâng cao năng lực khai thác, giảm ùn tắc và tai nạn giao thông, tạo động lực phát triển kinh tế - xã hội, đảm bảo quốc phòng, an ninh khu vực. Dự án có chiều dài khoảng 28,8 km, tổng mức đầu tư 5.750,76 tỷ đồng, được đầu tư theo quy mô đường cao tốc hoàn chỉnh 04 làn xe.

Sau đây là một số nội dung, phát hiện trọng yếu từ cuộc kiểm toán.

1. Về số liệu kiểm toán

1.1. Dự án Mỹ An - Cao Lãnh

Tổng số kiến nghị xử lý tài chính: 182,2 triệu đồng. Tổng số kiến nghị xử lý khác: 2.940,4 triệu đồng.

1.2. Dự án Chợ Mới - Bắc Kạn

Tổng số kiến nghị xử lý tài chính: 1.046,1 triệu đồng.

2. Việc thực hiện các cơ chế, chính sách đặc thù của Quốc hội, Chính phủ

Việc thực hiện các cơ chế, chính sách đặc thù của Quốc hội, Chính phủ về khai thác khoáng sản làm vật liệu xây dựng thông thường phục vụ thi công các dự án còn một số tồn tại trong việc xác định nhu cầu vật liệu, thực hiện trình tự, thủ tục cấp mỏ, thực hiện nghĩa vụ tài chính và công bố giá vật liệu.

Đối với Dự án Mỹ An - Cao Lãnh: Các nhà thầu chưa thực hiện đầy đủ

nghĩa vụ tài chính đối với các mỏ cát được cấp theo cơ chế đặc thù, gồm chưa nộp tiền thuê mặt nước tại các mỏ Long Khánh A, Long Khánh B, Phú Thuận B; mỏ Định An chưa thực hiện ký quỹ cải tạo, phục hồi môi trường và chưa nộp tiền thuê mặt nước. Đến thời điểm kiểm toán, cơ quan có thẩm quyền chưa ban hành giá vật liệu khai thác theo cơ chế đặc thù tại các mỏ đã cấp phép.

Đối với Dự án Chợ Mới - Bắc Kạn: Ban QLDA và nhà thầu đề nghị khai thác mỏ đất theo cơ chế đặc thù nhưng chưa làm rõ sự cần thiết trong khi hồ sơ thiết kế, dự toán xác định tận dụng toàn bộ đất đào để đắp nền, lượng đất dư còn phải vận chuyển đến bãi thải. Mỏ đất được cấp theo cơ chế đặc thù không thuộc danh mục mỏ vật liệu đã khảo sát, phê duyệt trong hồ sơ dự án; đến thời điểm kiểm toán, UBND tỉnh Bắc Kạn (trước đây) chưa công bố giá vật liệu xây dựng thông thường tại mỏ được giao.

3. Về các tồn tại, hạn chế trong việc chấp hành các quy định của nhà nước về quản lý dự án đầu tư công trình

3.1. Công tác chuẩn bị đầu tư

Đối với Dự án Mỹ An - Cao Lãnh: Công tác lập, thẩm định và phê duyệt Báo cáo nghiên cứu tiền khả thi, Báo cáo nghiên cứu khả thi còn một số tồn tại. Thời gian thẩm định Báo cáo nghiên cứu tiền khả thi và Báo cáo nghiên cứu tiền khả thi điều chỉnh chậm khoảng 60 ngày so với quy định; Báo cáo nghiên cứu tiền khả thi chưa đầy đủ nội dung về các hoạt động thực hiện trước. Báo cáo nghiên cứu khả thi chưa đánh giá đầy đủ phương án kết nối hạ tầng kỹ thuật trong và ngoài phạm vi dự án; công tác khảo sát phục vụ lập dự án mới thu thập thông tin về trữ lượng các mỏ vật liệu, chưa đánh giá đầy đủ khả năng cung ứng và chất lượng vật liệu xây dựng. Thiết kế cơ sở còn một số nội dung chưa có cơ sở lựa chọn phương án tối ưu, như xác định tĩnh không cầu Nguyễn Văn Tiếp A chưa phù hợp với cấp kỹ thuật đường thủy nội địa; thiết kế cầu vượt ĐT.846 chưa phù hợp với quy hoạch Quốc lộ 30B; chưa phân tích, so sánh phương án sử dụng tường đầu, tường cánh cống bằng đá xây để lựa chọn giải pháp kinh tế - kỹ thuật. Công tác lập, thẩm định và phê duyệt tổng mức đầu tư còn sai sót trong xác định khối lượng, đơn giá và một số khoản mục chi phí, làm tăng tổng mức đầu tư khoảng 83,238 tỷ đồng.

Đối với Dự án Chợ Mới - Bắc Kạn: Công tác lập, điều chỉnh chủ trương đầu tư còn vướng mắc trong việc áp dụng quy định khi điều chỉnh dự án từ nhóm B lên nhóm A; việc phân kỳ đầu tư tại các quyết định phê duyệt chủ trương đầu tư chưa thể hiện đầy đủ theo quy hoạch mạng lưới đường bộ. Báo cáo nghiên cứu khả thi sử dụng số liệu khảo sát giao thông năm 2022 để dự báo nhu cầu vận tải, không tổ chức khảo sát đếm xe tại thời điểm lập dự án; thiết kế cơ sở chưa xác định vị trí, quy mô Trung tâm quản lý, điều hành giao thông tuyến; phương án kết cấu áo đường được lựa chọn có hệ số an toàn cao hơn yêu cầu thiết kế khoảng 6,3%, làm tăng quy mô kết cấu. Công tác lập, thẩm định và phê duyệt tổng mức đầu tư còn sai sót trong xác định khối lượng và đơn giá, làm tăng tổng mức đầu

tư khoảng 39,18 tỷ đồng, chủ yếu do tính sai khối lượng và áp dụng đơn giá chưa chính xác.

3.2. Công tác khảo sát, thiết kế kỹ thuật, dự toán

Đối với Dự án Mỹ An - Cao Lãnh: Công tác khảo sát, thiết kế kỹ thuật và lập dự toán còn nhiều tồn tại, cụ thể:

- Công tác khảo sát còn tồn tại trong việc lập nhiệm vụ khảo sát và xác định cơ sở khảo sát địa chất. Đề cương khảo sát địa chất nền đất yếu chưa hướng dẫn việc lấy mẫu tại các lỗ khoan trên mặt cắt ngang nền đường để làm cơ sở xác định khối lượng, lập dự toán và tổ chức thực hiện khảo sát; một số nội dung khảo sát chưa đáp ứng đầy đủ yêu cầu phục vụ thiết kế.

- Hồ sơ thiết kế kỹ thuật còn nhiều nội dung chưa bảo đảm cơ sở lựa chọn giải pháp kinh tế - kỹ thuật. Thiết kế nền đường và xử lý nền đất yếu còn tồn tại trong việc xác định phạm vi xử lý, bố trí trụ xi măng đất và chưa xem xét yêu cầu mở rộng tuyến trong giai đoạn hoàn chỉnh; hồ sơ xử lý nền bằng trụ xi măng đất chưa thể hiện đầy đủ các thông số phục vụ thi công và kiểm soát chất lượng. Giải pháp thi công công trình trên nền đất yếu chưa được thuyết minh, đánh giá đầy đủ; công tác tính toán thủy văn, thiết kế cầu, cống và một số công trình trên tuyến còn những nội dung chưa được nghiên cứu, phân tích đầy đủ làm cơ sở lựa chọn phương án thiết kế.

- Công tác lập, thẩm tra, thẩm định và phê duyệt dự toán còn nhiều sai sót trong xác định khối lượng, áp dụng định mức, đơn giá và tính toán chi phí, làm tăng giá trị dự toán khoảng 61,086 tỷ đồng; đồng thời, giá trị dự toán gói thầu tư vấn khảo sát, lập thiết kế kỹ thuật, dự toán sau hiệu chỉnh thấp hơn giá trị hợp đồng đã ký khoảng 119,6 triệu đồng.

Đối với Dự án Chợ Mới - Bắc Kạn: Công tác khảo sát, thiết kế kỹ thuật và lập dự toán còn nhiều tồn tại, cụ thể:

- Công tác khảo sát, thiết kế kỹ thuật còn hạn chế trong việc lựa chọn giải pháp thiết kế và xác định cơ sở kỹ thuật. Hồ sơ thiết kế chưa thực hiện thí nghiệm thiết kế cấp phối bê tông nhựa, cấp phối đá dăm ở bước thiết kế kỹ thuật; một số giải pháp xử lý nền đường chưa có đủ cơ sở khảo sát, tính toán và đánh giá, như thiết kế khu vực tác dụng dưới đáy áo đường, đào thay đất và đắp lại bằng đá tận dụng, xác định chiều sâu đào thay đất. Đối với cầu Phiêng Luông 1, chưa thực hiện đầy đủ khảo sát địa chất tại vị trí trụ, móng để phục vụ tính toán thiết kế.

- Đối với hạng mục tường chắn có cốt, hồ sơ thiết kế chưa có đầy đủ cơ sở lựa chọn phương án kinh tế - kỹ thuật; chưa lập đầy đủ bảng tính so sánh phương án, chưa đánh giá, so sánh lựa chọn vật liệu giữa lưới địa kỹ thuật và dải neo Polyme; một số thông số đầu vào phục vụ tính toán chưa thống nhất với bản vẽ thiết kế.

- Công tác lập, thẩm tra, thẩm định và phê duyệt dự toán còn sai sót trong xác định khối lượng, đơn giá và chi phí, chủ yếu do xác định chưa chính xác khối

lượng và áp dụng định mức, đơn giá chưa phù hợp, làm tăng giá trị dự toán khoảng 29,717 tỷ đồng.

3.3. Công tác lựa chọn nhà thầu

Đối với Dự án Mỹ An - Cao Lãnh:

- Công tác lập, thẩm định, phê duyệt kế hoạch lựa chọn nhà thầu và tổ chức lựa chọn nhà thầu còn một số tồn tại. Việc phân chia gói thầu, xác định giá gói thầu và thời gian lựa chọn nhà thầu của một số gói thầu chưa phù hợp với tiến độ thực hiện dự án; một số gói thầu tổ chức lựa chọn nhà thầu, ký kết hợp đồng chậm so với kế hoạch được duyệt.

- Hồ sơ mời thầu, hồ sơ yêu cầu của một số gói thầu còn quy định chưa đầy đủ, chưa thống nhất về điều kiện hợp đồng và cơ chế quản lý thực hiện hợp đồng; một số nội dung về tạm ứng, thu hồi tạm ứng, thanh toán chưa được quy định rõ; công tác thẩm định hồ sơ mời thầu chưa phát hiện, xử lý kịp thời các nội dung chưa phù hợp trước khi phát hành.

- Công tác thương thảo, ký kết và quản lý hợp đồng còn tồn tại trong việc thống nhất các điều khoản hợp đồng; một số nội dung giữa hồ sơ mời thầu, biên bản thương thảo và hợp đồng ký kết chưa thống nhất; giá trị dự toán sau hiệu chỉnh của một số gói thầu thấp hơn giá trị hợp đồng đã ký. Đối với các gói thầu di chuyển công trình công cộng, chủ đầu tư chưa thực hiện xử lý vật tư, thiết bị thu hồi sau khi các bên đã kiểm tra, xác nhận theo quy định.

Đối với Dự án Chợ Mới - Bắc Kạn:

- Hồ sơ mời thầu còn quy định một số tiêu chí chưa phù hợp với mẫu hồ sơ mời thầu, như yêu cầu nhà thầu cung cấp bản chụp có chứng thực đối với hợp đồng tương tự, văn bằng, chứng chỉ và xác nhận kinh nghiệm của nhân sự chủ chốt; hồ sơ mời thầu và hợp đồng của một số gói thầu chưa quy định cụ thể mức tạm ứng, số lần tạm ứng và mức thu hồi tạm ứng.

- Công tác thương thảo, ký kết hợp đồng còn một số tồn tại. Gói thầu TV01 ký kết hợp đồng chậm 44 ngày so với thời hạn quy định; biên bản thương thảo và hợp đồng không thống nhất về mức tạm ứng; điều kiện hợp đồng và biểu mẫu hợp đồng áp dụng theo mẫu hồ sơ đấu thầu qua mạng chưa thống nhất với mẫu hợp đồng xây dựng. Qua kiểm toán, khối lượng hợp đồng gói thầu xây lắp còn sai khác so với thiết kế được duyệt, làm tăng giá trị hợp đồng khoảng 16,283 tỷ đồng.

3.4. Công tác quản lý tiến độ thực hiện dự án

Đối với Dự án Mỹ An - Cao Lãnh: Tiến độ thực hiện công tác bồi thường, hỗ trợ, tái định cư chậm so với kế hoạch được phê duyệt. Đến thời điểm kiểm toán, còn hạng mục di dời đường dây điện 220kV chưa hoàn thành và còn 01 hộ dân chưa bàn giao mặt bằng tại khu vực nút giao ĐT.846. Đối với các gói thầu di chuyển công trình công cộng, thời gian tổ chức lựa chọn nhà thầu của một số gói thầu chưa bảo đảm theo kế hoạch được duyệt.

Đối với Dự án Chợ Mới - Bắc Kạn: Dự án phải điều chỉnh chủ trương đầu

tư nhiều lần, kéo dài thời gian chuẩn bị đầu tư từ năm 2021 đến năm 2024, đến tháng 3/2025 mới khởi công. Trong quá trình thi công, nhà thầu thực hiện chậm so với tiến độ chi tiết được chấp thuận; sau khi điều chỉnh tiến độ, một số hạng mục vẫn chưa đáp ứng yêu cầu, khối lượng được nghiệm thu, thanh toán đến thời điểm kiểm toán mới đạt khoảng 11% giá trị hợp đồng.

3.5. Công tác quản lý chất lượng công trình

Công tác quản lý chất lượng còn một số tồn tại như chưa thực hiện đầy đủ các nội dung, yêu cầu liên quan đến quản lý môi trường, sản phẩm BIM ở bước TKKT còn một số hạn chế so với mục tiêu đề ra tại Dự án Mỹ An - Cao Lãnh.

3.6. Công tác quản lý chi phí đầu tư xây dựng, nghiệm thu, thanh toán

Qua kiểm toán xác định phải giảm thanh toán và xử lý khác tại một số hạng mục, gói thầu của các dự án.

3.7. Chấp hành chế độ tài chính, kế toán

Đối với Dự án Mỹ An - Cao Lãnh: Hồ sơ, tài liệu của Gói thầu số 07 chưa quy định đầy đủ trách nhiệm của chủ đầu tư và nhà thầu trong quản lý, sử dụng vốn tạm ứng đúng mục đích, đúng đối tượng. Lũy kế kế hoạch vốn được giao nhưng không sử dụng hết phải hủy còn lớn, khoảng 651,687 tỷ đồng, trong đó vốn vay ODA khoảng 635,040 tỷ đồng. Chủ đầu tư chưa lập, trình cấp có thẩm quyền phê duyệt Kế hoạch tổng thể và Kế hoạch hằng năm thực hiện dự án theo quy định về quản lý, sử dụng vốn ODA; chậm từ 6 đến 23 ngày trong việc lập hồ sơ đề nghị ghi thu, ghi chi đối với số vốn vay đã giải ngân. Ngoài ra, cơ chế thanh toán của Gói thầu số 07 theo hợp đồng, trong đó thanh toán riêng phần ngoại tệ (KRW) cho nhà thầu nước ngoài và phần nội tệ (VND) cho nhà thầu trong nước, phát sinh vướng mắc trong việc áp dụng quy định về quản lý ngoại hối và thanh toán vốn vay ODA.

Đối với Dự án Chợ Mới - Bắc Kạn: Công tác quản lý nguồn vốn còn một số tồn tại trong công tác lập, giao và điều hành kế hoạch vốn. Bộ Giao thông vận tải (nay là Bộ Xây dựng) thông báo kế hoạch đầu tư công trung hạn giai đoạn 2021-2025 chậm so với quy định; kế hoạch vốn trung hạn và hằng năm trong giai đoạn 2022-2025 phải điều chỉnh nhiều lần, trong đó có 26,9 tỷ đồng phải hủy. Đến thời điểm kiểm toán, chưa được giao kế hoạch đầu tư công trung hạn giai đoạn 2026-2030; kế hoạch vốn còn thiếu khoảng 1.676,8 tỷ đồng để đáp ứng tiến độ thực hiện dự án (chưa bao gồm nhu cầu vốn tăng thêm cho công tác bồi thường, hỗ trợ, tái định cư). Đối với nguồn vốn thực hiện công tác giải phóng mặt bằng, việc sử dụng một phần chi phí dự phòng của dự án để bố trí vốn thực hiện được Bộ Xây dựng thống nhất về nguyên tắc nhưng vẫn còn vướng mắc trong cân đối, bố trí vốn đáp ứng nhu cầu thực hiện dự án.

4. Một số vấn đề phát hiện qua kiểm toán liên quan đến cơ chế, chính sách và quá trình triển khai thực hiện dự án

- Một số quy định về hợp đồng xây dựng và đấu thầu qua mạng còn chưa thống nhất: qua kiểm toán Dự án Chợ Mới - Bắc Kạn cho thấy, quy định về điều

kiện hợp đồng và mẫu hợp đồng theo pháp luật về đấu thầu qua mạng còn chưa thống nhất với mẫu hợp đồng xây dựng do Bộ Xây dựng ban hành. Trong khi hệ thống mạng đấu thầu quốc gia yêu cầu áp dụng nguyên mẫu điều kiện hợp đồng, các chủ đầu tư không được sửa đổi, bổ sung, dẫn đến khó khăn trong việc xác lập và quản lý thực hiện hợp đồng xây dựng đối với các dự án sử dụng vốn đầu tư công.

- Hệ thống định mức xây dựng chưa theo kịp thực tế thi công: tại Dự án Chợ Mới - Bắc Kạn cho thấy hệ thống định mức xây dựng hiện hành chưa có định mức đối với máy đào dung tích gầu nhỏ ($0,1 \div 0,3 \text{ m}^3$) trong khi các loại thiết bị này đã được sử dụng phổ biến tại các công trình hạ tầng kỹ thuật có mặt cắt hẹp. Việc thiếu định mức tương ứng dẫn đến phải áp dụng định mức đào thủ công khi lập dự toán, chưa phù hợp với điều kiện thi công thực tế và xu hướng cơ giới hóa trong xây dựng.

- Quy định về xử lý khoáng sản dôi dư từ dự án đầu tư xây dựng còn khó khăn khi triển khai thực hiện: qua kiểm toán Dự án Chợ Mới - Bắc Kạn cho thấy, việc thực hiện quy định về xử lý khoáng sản dôi dư theo Nghị định số 21/2026/NĐ-CP còn phát sinh nhiều khó khăn đối với các dự án giao thông miền núi. Khối lượng đất, đá dư thừa lớn (khoảng $8,2 \text{ triệu m}^3$), bãi đổ phân tán, địa hình phức tạp, chi phí thu hồi và vận chuyển cao, trong khi chưa có quy định xử lý đối với trường hợp khoáng sản đã tập kết nhưng không tổ chức đấu giá được hoặc không có dự án khác có nhu cầu sử dụng trong thời gian dài.

- Một số vướng mắc trong quản lý nguồn vốn ODA và thanh toán vốn vay nước ngoài: qua kiểm toán Dự án Mỹ An - Cao Lãnh cho thấy, việc triển khai dự án sử dụng vốn vay ODA còn phát sinh một số vướng mắc trong quá trình thực hiện, như chậm lập kế hoạch tổng thể và kế hoạch hằng năm theo quy định về quản lý, sử dụng vốn ODA; chậm thực hiện thủ tục ghi thu, ghi chi đối với vốn vay đã giải ngân; cơ chế thanh toán của Gói thầu số 07 theo hợp đồng, trong đó thanh toán riêng phần ngoại tệ (KRW) cho nhà thầu nước ngoài và phần nội tệ (VNĐ) cho nhà thầu trong nước, còn phát sinh khó khăn trong việc áp dụng các quy định về quản lý ngoại hối và thanh toán vốn vay ODA.

5. Công tác bồi thường, hỗ trợ, tái định cư và giải phóng mặt bằng

Đối với Dự án Mỹ An - Cao Lãnh: UBND tỉnh Đồng Tháp chưa ban hành quyết định phê duyệt Tiểu dự án giải phóng mặt bằng; chưa có hướng dẫn xác định khối lượng, loại tài sản và đơn giá bồi thường đối với một số tài sản, vật kiến trúc có hiện trạng đặc thù, chìm khuất. Một số phương án bồi thường, hỗ trợ, tái định cư phê duyệt sau ngày 01/7/2025 vẫn áp dụng đơn giá đất cụ thể do UBND cấp huyện trước đây ban hành. Hồ sơ của một số hộ chưa đầy đủ thông tin về nhà, đất, tài sản; chưa lập dự toán, xác định đơn giá đối với ống nhựa PVC chôn dưới đất; phương án được phê duyệt chưa nêu cụ thể tiến độ, thời gian thực hiện. Giá trị tạm ứng kinh phí quá thời hạn chưa thu hồi là 2,364 tỷ đồng; chưa đủ cơ sở phân bổ kinh phí tổ chức thực hiện bồi thường, hỗ trợ, tái định cư cho từng dự án. Tiến độ giải phóng mặt bằng chậm; đến ngày 31/3/2026 còn hạng mục di dời

đường dây điện 220 kV chưa thực hiện, còn 01 hộ chưa bàn giao mặt bằng tại nhánh Ramp nút giao ĐT.846; một số biên bản bàn giao mặt bằng thiếu chữ ký của đại diện Ban QLDA Mỹ Thuận.

Đối với Dự án Chợ Mới - Bắc Kạn: Công tác lập, thẩm định, phê duyệt và điều chỉnh Tiểu dự án giải phóng mặt bằng còn một số tồn tại. Trong quá trình khảo sát, thu thập thông tin về nhu cầu tái định cư, việc xác định nhu cầu chưa sát thực tế, dẫn đến phải điều chỉnh giảm, không đầu tư 02 khu tái định cư (thành phố Bắc Kạn và xã Thanh Vân); trong đó khu tái định cư thành phố Bắc Kạn đã hoàn thành công tác quy hoạch, lập Báo cáo nghiên cứu khả thi và đã thanh toán cho nhà thầu khoảng 844,8 triệu đồng. Một số khu tái định cư được đầu tư với quy mô lớn hơn nhu cầu thực tế, như khu tái định cư Bản Áng và khu tái định cư xã Thanh Mai đầu tư 125 lô, trong khi đến thời điểm kiểm toán mới bố trí 66 lô, còn dư 59 lô. Việc phê duyệt điều chỉnh Tiểu dự án giải phóng mặt bằng lần 2 khi chưa cân đối được nguồn vốn để thực hiện; đồng thời chưa giảm trừ 10,12 tỷ đồng chi phí bảo vệ và phát triển đất trồng lúa trong tổng mức đầu tư mặc dù theo quy định của Luật Đất đai năm 2024, dự án đầu tư công không thuộc đối tượng phải nộp khoản chi phí này.

6. Một số vấn đề liên quan đến cơ chế, chính sách

- Một số tiêu chuẩn, quy chuẩn và hướng dẫn kỹ thuật về xử lý nền đất yếu còn chưa đầy đủ, thống nhất: Qua kiểm toán Dự án Mỹ An - Cao Lãnh cho thấy, một số tiêu chuẩn, quy chuẩn và hướng dẫn kỹ thuật hiện hành đối với giải pháp xử lý nền đất yếu bằng trụ xi măng đất còn chưa đầy đủ hoặc chưa thống nhất trong quá trình áp dụng. Một số nội dung chưa có hướng dẫn về kiểm tra, đánh giá và nghiệm thu chất lượng trụ xi măng đất; việc xác định các thông số thiết kế như cường độ tính toán của vải địa kỹ thuật, lưới địa kỹ thuật, mô đun đàn hồi và một số chỉ tiêu phục vụ tính toán kết cấu nền đường giữa TCVN 9906:2014 và BS 8006-1:2010 còn có cách tiếp cận khác nhau, dẫn đến khó khăn trong lựa chọn căn cứ thiết kế, thẩm tra, thẩm định và nghiệm thu công trình.

- Một số nội dung quản lý, thanh toán hợp đồng sử dụng vốn ODA còn thiếu hướng dẫn cụ thể. Dự án Mỹ An - Cao Lãnh sử dụng vốn vay EDCF, trong đó cơ chế thanh toán Gói thầu số 07 tách phần ngoại tệ thanh toán cho thành viên nước ngoài và phần nội tệ thanh toán cho thành viên trong nước; việc thực hiện còn phát sinh vướng mắc trong áp dụng quy định về quản lý ngoại hối, giải ngân và thanh toán vốn vay. Điều kiện thực hiện tạm ứng đợt tiếp theo của hợp đồng cũng chưa có hướng dẫn, căn cứ cụ thể để chủ đầu tư kiểm tra, xác định nhu cầu vốn tạm ứng.

- Quy định về điều kiện hợp đồng và biểu mẫu hợp đồng xây dựng chưa thống nhất với quy định về đấu thầu qua mạng. Qua kiểm toán Dự án Chợ Mới - Bắc Kạn cho thấy, điều kiện chung, điều kiện cụ thể và biểu mẫu hợp đồng trong hồ sơ đấu thầu qua mạng có một số nội dung khác với mẫu hợp đồng xây dựng do Bộ Xây dựng ban hành. Trong khi mẫu hồ sơ đấu thầu qua mạng yêu cầu áp

dụng nguyên mẫu và không được sửa đổi điều kiện chung, sự khác nhau giữa các hệ thống biểu mẫu gây khó khăn trong việc xác lập và quản lý thực hiện hợp đồng xây dựng sử dụng vốn đầu tư công.

- Hệ thống định mức xây dựng chưa bao quát một số loại thiết bị đã được sử dụng phổ biến trong thực tế. Hệ thống định mức hiện hành chưa có định mức đối với máy đào dung tích gầu nhỏ từ $0,1 \text{ m}^3$ đến $0,3 \text{ m}^3$, trong khi các thiết bị này được sử dụng tại công trình hạ tầng kỹ thuật có mặt cắt hẹp. Do thiếu định mức tương ứng, dự toán hạng mục đào móng đường ống có chiều rộng không quá $0,5 \text{ m}$ phải áp dụng công tác đào thủ công, chưa phù hợp với biện pháp thi công cơ giới thực tế.

- Quy định về xử lý khoáng sản dôi dư còn khó thực hiện đối với các dự án giao thông miền núi. Dự án Chợ Mới - Bắc Kạn có khoảng $8,2$ triệu m^3 đất, đá dư thừa và 53 bãi đổ được chấp thuận, phân tán dọc tuyến tại khu vực địa hình phức tạp. Việc xác định khối lượng, thu hồi, vận chuyển và tổ chức đấu giá vật liệu tại các bãi chứa khó khả thi, chi phí thực hiện lớn; đồng thời quy định hiện hành chưa xác định phương án xử lý đối với khoáng sản đã tập kết nhưng không đấu giá được và không có dự án khác có nhu cầu sử dụng trong thời gian dài.

7. Một số kiến nghị quan trọng, kiến nghị hoàn thiện cơ chế, chính sách

7.1. Từ những tồn tại, hạn chế nêu trên, Kiểm toán nhà nước đã kiến nghị các đơn vị được kiểm toán một số nội dung trọng yếu như sau:

* Đối với Dự án Mỹ An - Cao Lãnh:

- Hoàn thiện các thủ tục liên quan đến khai thác các mỏ vật liệu theo cơ chế đặc thù; thực hiện đầy đủ nghĩa vụ tài chính đối với các mỏ được cấp phép.

- Rà soát, điều chỉnh các sai sót trong khảo sát, thiết kế, dự toán và quản lý chi phí đầu tư.

- Chấn chỉnh công tác lựa chọn nhà thầu, quản lý hợp đồng, nghiệm thu, thanh toán.

- Khẩn trương hoàn thành công tác bồi thường, hỗ trợ, tái định cư, di dời hạ tầng kỹ thuật, bảo đảm bàn giao toàn bộ mặt bằng phục vụ thi công.

- Chấn chỉnh công tác quản lý, sử dụng vốn ODA; thực hiện đầy đủ việc lập kế hoạch, ghi thu, ghi chi, quản lý tạm ứng theo quy định.

* Đối với Dự án Chợ Mới - Bắc Kạn:

- Rà soát, điều chỉnh các sai sót trong khảo sát, thiết kế, dự toán, tổng mức đầu tư.

- Chấn chỉnh công tác lập HSMT, đánh giá HSDT, thương thảo, ký kết và quản lý thực hiện hợp đồng.

- Rà soát phương án khai thác, sử dụng vật liệu và xử lý đất đá dôi dư.

- Đẩy nhanh công tác GPMB, bố trí đủ nguồn vốn cho công tác bồi thường, hỗ trợ, tái định cư.

- Thực hiện đầy đủ việc xử lý tài chính theo kết quả kiểm toán.

7.2. Kiến nghị hoàn thiện cơ chế, chính sách

Đối với Bộ Xây dựng:

- Nghiên cứu, rà soát, sửa đổi, bổ sung hệ thống tiêu chuẩn, quy chuẩn, hướng dẫn kỹ thuật về khảo sát, thiết kế, thi công và nghiệm thu công trình giao thông, bảo đảm thống nhất trong áp dụng đối với các công trình xử lý nền đất yếu bằng trụ xi măng đất. Trong đó, nghiên cứu hoàn thiện quy định về kiểm tra, đánh giá và nghiệm thu chất lượng trụ xi măng đất; rà soát, bảo đảm tính thống nhất giữa TCVN 9906:2014 và BS 8006-1:2010 trong việc xác định các thông số thiết kế, như cường độ tính toán của vải địa kỹ thuật, lưới địa kỹ thuật, mô đun đàn hồi và các chỉ tiêu phục vụ tính toán kết cấu nền đường; nghiên cứu bổ sung định mức xây dựng đối với máy đào dung tích gầu từ 0,1 m³ đến 0,3 m³ để phù hợp với thực tế thi công các công trình hạ tầng kỹ thuật.

- Phối hợp với Bộ Tài chính rà soát, sửa đổi, bổ sung các quy định về điều kiện hợp đồng, điều kiện cụ thể và mẫu hợp đồng xây dựng tại Thông tư số 02/2023/TT-BXD và các quy định về mẫu hồ sơ mời thầu điện tử, điều kiện hợp đồng trên Hệ thống mạng đấu thầu quốc gia, bảo đảm thống nhất trong quá trình lựa chọn nhà thầu, ký kết và quản lý thực hiện hợp đồng xây dựng sử dụng vốn đầu tư công.

Đối với Bộ Tài chính: Nghiên cứu, hoàn thiện cơ chế quản lý, thanh toán đối với các hợp đồng sử dụng vốn vay ODA, đặc biệt đối với các hợp đồng có thành viên liên danh trong nước và nước ngoài, tạo cơ sở thống nhất trong quá trình giải ngân, thanh toán và kiểm soát chi theo quy định của pháp luật và điều kiện của nhà tài trợ.